

NYT OM MILJØ & UDVIKLING

Juni 2008 • Nr. 54

92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling er et samarbejde mellem 21 danske miljø- og udviklingsorganisationer.

92-gruppen arbejder for fremme af en bæredygtig udvikling i verden

Mauri Rautkari / WWF-Canon

Indhold

Klimaminister: Der var ikke plads til klare målsætninger.....	1	IMF's betingelser til udviklingslandene – intet nyt under solen.....	6
Klimaforhandlinger i sneglefart – tempoet må op	2	WWF lancerer den første rapport om Kinas globale fodaftryk.....	7
EU lever ikke op til egen bistandsmålsætning.....	3	Patentlov skaber forhindringer for u-landes klimatilpasning.....	8
Biodiversitet skudt til hjørne	4	ARRANGEMENTER.....	9
Jord til fattige er et middel i kampen mod sult og fattigdom.....	5		

Klimaminister: Der var ikke plads til klare målsætninger

Af John Nordbo, leder af klimaprogrammet i WWF Verdensnaturfonden

27. maj udspandt der sig en intens klimadebat i Folketinget. På dagsordenen var Danmarks strategi for de globale klimaforhandlinger, og der gik meget tid med at diskutere,

hvor meget de rige lande skal begrænse udledningen af drivhusgasser som led i den aftale, der søges indgået i København om knap 18 måneder.

Oppositionen fandt det væsentligt at få slået fast i en folketingsvedtagelse, at de rige lande tilsammen skal reducere deres udslip med 25-40 procent i 2020 set i forhold til niveauet i 1990. Blandt argumenterne var, at netop denne målsætning svarer til det, der ifølge FN's klimapanel skal til for at holde den globale temperaturstigning nede i nærheden af 2 grader celcius – hvilket er den smertegrænse EU har defineret.

“Oppositionen fandt det væsentligt [...] at de rige lande tilsammen skal reducere deres udslip med 25-40 procent i 2020 set i forhold til niveauet i 1990”

Klima- og energiminister Connie Hedegaard erklærede gentagne gange under debatten, at hun var enig med oppositionen på dette punkt. Alligevel indeholdt den folketingsvedtagelse, som Regeringen fremlagde, ingen klare mål for, hvor meget de rige lande skal skære af deres udslip af drivhusgasser. Det tætteste, ministeren kom på en forklaring af den manglende målsætning, var, at en folketingsvedtagelse ikke må indeholde mere end 150 ord. Det hjalp ikke på klarheden, at Venstres ordfører, Lars Christian Lilleholt, gav udtryk for, at

den 20 procents reduktion, som EU indtil videre har påtaget sig for år 2020, er ambitiøs.

“Alligevel indeholdt den folketingsvedtagelse, som Regeringen fremlagde, ingen klare mål for, hvor meget de rige lande skal skære af deres udslip”

Der er andre interessante forskelle mellem den folketingsvedtagelse, som regeringen fik vedtaget med støtte fra Dansk Folkeparti, og det forslag, oppositionen havde fremlagt. Regeringen arbejder således for en global klimaafgørelse, som ‘sigter mod’ at holde den globale temperaturstigning under 2°C, mens oppositionen ønsker en aftale, som ‘med stor sandsynlighed’ holder opvarmningen under dette niveau.

Oppositionen søgte også at få tilslutning til et princip om, at de rige lande skal bidrage med ekstra midler, som kompenserer de fattigste lande for den tilpasning til klimaforandringerne, de bliver nødt til at foretage. På det punkt taler regeringens vedtagelse blot om ‘styrkede finansieringsmekanismer’.

Klimaforhandlinger i sneglefart – tempoet må op

Af Troels Dam Christensen, koordinator for 92-gruppen

I starten af juni samledes repræsentanter fra verdens lande i Bonn for at forsøge at bringe de internationale klimaforhandlinger videre mod en global klimaafgørelse i København i 2009. På mødet påviste både FN's videnskabelige klimapanel IPCC og NGO'erne, at det går hastigt den forkerte vej med klimaændringerne.

“[...] forhandlingerne [gik] i snegletempo med mere fokus på taktisk spil og egeninteresser end de nødvendige løsninger”

Alligevel gik forhandlingerne i snegletempo med mere fokus på taktisk spil og egeninteresser end de nødvendige løsninger. Opmuntrende var det dog, at flere lande fremlagde konkrete forslag til, hvordan en ny global aftale kan indrettes, herunder hvordan den kritiske finansiering kan tilvejebringes. Norge og Schweiz fremlagde bud på, hvordan man ved at auktionere rettigheder til udslip af drivhusgasser, eller ved at lægge afgift på søfart, kan rejse betydelige beløb til klimaindsatsen. Flere udviklingslande kom med konkrete forslag til, hvordan man kan få mere gang i den nødvendige overførsel af miljøteknologi. Og Mexico

kom med forslag til, hvordan alle lande kan yde en indsats og få støtte til klimaaktiviteter efter deres drivhusgasudslip og økonomiske formåen.

Desværre blev disse konstruktive forslag ikke modsvaret af tilsvarende ideer fra de store rige lande. USA spillede som sædvanlig en bagstræberisk rolle, og fremførte bl.a. at landet allerede har opfyldt sine forpligtelser under klimakonventionen, mens Japan og Canada primært pegede på allerede eksisterende initiativer.

“Udfordringen er stadig at vende det globale udslip af drivhusgasser indenfor de næste 10-15 år”

EU lever ikke op til egen bistandsmålsætning

Per Bo, koordinator for EU-NGO Platformen

Lever EU-landene op til de løfter, de har afgivet mht. udviklingsbistand? Det er temaet for årets 'Aid Watch' rapport: *INGEN TID AT SPILDE* ('No Time to Waste'). Rapporten er udgivet af CONCORD, der er en paraplyorganisation for mere end 1600 europæiske udviklingsorganisationer. Rapporten viser, at omkring 2/3 af EU's medlemslande har beskåret u-landsbistanden siden 2006.

“Fortsætter den nuværende tendens vil EU-landene yde 500 milliarder kroner mindre i u-landsbistand end [...] lovet i perioden 2005 til 2010”

Faldet i den europæiske u-landsbistand, har fået OECD til at fremføre en hård kritik af EU. OECD opfordrer til stigninger i u-landsbistanden, hvis EU-landene skal kunne leve op til egne målsætninger fra 2005. I OECD's seneste opgørelse faldt EU-landenes u-landsbistand fra 0.41% af BNI i 2006 til 0.38% af BNI i 2007. Dette skal ses i relation til konferencerne om FN's 2015

EU kom desværre heller ikke med meget nyt eller konkret. Og EU's chefforhandler erkendte i det afsluttende indlæg, at forhandlingerne går for langsomt, og at der nu er brug for at speede processen op og blive mere konkrete.

Man må håbe, at det betyder, at EU og de andre rige lande vil komme mere velforberejdede til det næste møde i Klimakonventionen i Ghana i august. Udfordringen er stadig at vende det globale udslip af drivhusgasser indenfor de næste 10-15 år, hvis verden skal undgå de værste klimaforandringer. Klimaforhandlinger i snegetempo er ikke tilstrækkeligt, hvis vi skal nå det.

mål og finansiering af udvikling senere på året.

En yderligere problematik er, at mange af EU-landene forsat afholder udgifter til for eksempel gældsregering og flygtninge under udviklingsbudgettet frem for at tilføre reelle midler til fattigdomsbekæmpelse i verdens fattigste lande. Fraregnes disse udgifter, udgør EU-landenes u-landsbistand kun 0.33% af BNI. Fortsætter den nuværende tendens vil EU-landene yde 500 milliarder kroner mindre i u-landsbistand end oprindeligt lovet i perioden 2005 til 2010.

“OECD opfordrer til stigninger i u-landsbistanden, hvis EU-landene skal kunne leve op til egne målsætninger fra 2005”

Danmark klarer sig relativt pænt i den europæiske sammenligning, men kritiseres dog for at skære ned på de menneskelige ressourcer i Udenrigsministeriet. Samtidig påpeger civilsamfundsorganisationer, at det skal sikres, at der tilføres additionelle mid-

ler til at håndtere klimaspørgsmål og andre globale udfordringer.

Danmark kritiseres bl.a. for, at finansiere udgifter til det internationale klimatopmøde i København i 2009 over udviklingsbudgettet under Finansloven for 2008. Det er vigtigt, at Danmark følger en praksis, der gør,

at man med autoritet kan kritisere de medlemslande, der ikke lever op til de løfter, EU har afgivet.

Rapporten og et brev fra EU-NGO Platformen til udviklingsministeren kan hentes på EU-NGO Platformens hjemmeside: www.eu-ngo.dk

Biodiversitet skudt til hjørne

Af Tove Maria Ryding, Nepenthes

Selvom dyr og planter i øjeblikket udrykkes 1000 gange hurtigere, end hvad der er naturligt, var der større fokus på nationale erhvervsinteresser end på FN's 2010-målsætning om at bremse tabet af biodiversitet, da verdens lande mødtes til Biodiversitetskonventionens 9. Partskonference i Bonn i slutningen af maj.

Således kunne man, til trods for den igangværende globale fødevarekrise, opleve Brasilien blokere alle forsøg på at få indført en stærkere social og miljømæssig regulering af produktionen og anvendelsen af biobrændstoffer – et erhverv Brasilien har satset stort på. Den stærkeste kritik af Brasiliens position på biobrændstoffer kom fra de olieproducerende lande, der dog havde svært ved at vinde konferencens troværdighed som nyfødte miljøforkæmpere.

“Når snakken faldt på behovet for øget finansiering til naturbeskyttelse i u-landene, var det [...] EU, der meget effektivt blokerede forhandlingerne”

Når snakken faldt på behovet for øget finansiering til naturbeskyttelse i u-landene, var det til gengæld EU, der meget effektivt blokerede forhandlingerne. U-landenes gentagne påmindelser om, at en af Biodiversitetskonventionens grundideer er, at de rige lande skal donere additionelle finan-

sielle ressourcer til u-landenes naturbeskyttelse, faldt for døve ører. Endelig blev forhandlingerne om regnskovsbeskyttelse forplumrede af, at EU endnu ikke har taget stilling til, hvor meget man selv vil gøre for at standse sin import af billigt ulovligt regnskovstømmer.

“Tilbage står [...] et billede af en konference, hvor [...] hvor man forsøgte at tænke langsigtet og investere i fremtidig menneskelig velfærd”

Konferencens lyspunkt bestod i en bred enighed om, at man ikke løser et miljøproblem ved at skabe et andet. Således var der bred opbakning iblandt verdens lande til, at hensyn til biodiversitet skal indtænkes i den klimaaftale, der skal indgås i København i 2009. Denne tanke har dog endnu til gode at blive konkretiseret i klimaforhandlingerne.

Imens forsøgte NGO'ere og forskere for-gæves at minde politikerne om, at naturen ikke er værdiløs, f.eks. ved at fremhæve, at 75 % af dagens kræftmedicin er udviklet af stoffer hentet i naturen. Men opråbene overhørtes, og tilbage står ikke kun et billede af en konference, hvor nationale økonomiske interesser prioriteredes højere end etikken men også en konference, hvor man forsøgte at tænke langsigtet og investere i fremtidig menneskelig velfærd.

Jord til fattige er et middel i kampen mod sult og fattigdom

Af Trine Pertou Mach, Formand for Mellempøkeligt Samvirke og Mikael Bjerrum, Direktør for World Food Programme (WFP)'s Nordiske Kontor

I næste uge holder Folketingets udenrigsudvalg høring om den globale fødevarekrise. Det internationale samfunds svar på krisen har fokuseret på mere støtte til udviklingslandenes landbrugssektorer og fortsatte reformer af OECD-landenes landbrugspolitikker. Men et andet fundamentalt aspekt skal også på dagordenen, nemlig at manglen på juridisk anerkendelse af fattige menneskers rettigheder i dag ekskluderer dem fra produktive dele af samfundet, hvorved de marginaliseres og fastholdes i fattigdom.

”Manglen på juridisk anerkendelse af fattige menneskers rettigheder i dag ekskluderer dem fra produktive dele af samfundet”

Jordfordelingen er skæv i mange udviklingslande. I Nepal ejer eksempelvis fem procent af befolkningen 37 procent af den dyrkbare jord, mens 25 procent er jordløse. Den skæve fordeling er et resultat af mangelfuld lovgivning, korrupt administration og *land grabbing* (tyveri af jord). Rige jordejere bruger ofte jorden til mere lukrative formål end fødevareproduktion. Nogle steder ligger den brak, fordi den bruges som spekulationsobjekt. Andre steder udlejes jorden til multinationale virksomheder, der er del af det nye biobrændselsboom. Disse forhold har selvsagt betydelige negative

konsekvenser for de fattiges økonomiske udviklingsmuligheder.

For at landmænd skal turde investere i såsæd, gødning, redskaber og andre produktivitetsfremmende tiltag, skal de være sikre på, at de både formelt og reelt har ejendomsret til jorden. De risikerer at miste alt, hvis en politiker, embedsmand eller forretningsmand dukker op og gør hævde på den samme jord. Det sker ifølge International Land Coalition ofte. Studier af lande som Japan, Sydkorea, Taiwan og Vietnam viser, at jordreformer som har demokratiseret adgangen og ejendomsretten til jord har haft stor betydning for landenes økonomiske udvikling og har lagt fundamentet for deres ’tigerspring’.

”Mange udviklingslande har potentiale til at øge landbrugsproduktionen [...]. Jordreformer er imidlertid afgørende for at potentialet realiseres”

Mange udviklingslande har potentiale til at øge landbrugsproduktionen og dermed forbedre indkomsterne og fødevarerikigheden. Jordreformer er imidlertid afgørende for at potentialet realiseres. På Folketingets høring i næste uge er der derfor god grund til at diskutere jordreformer i udviklingslandene og hvilken rolle Danmark kan spille heri.

IMF's betingelser til udviklingslandene – intet nyt under solen

Af Lars Koch, politik- og demokratimedarbejder, IBIS

Nationalbanken og Danida arrangerede den 10. juni et seminar om den Internationale Valuta Fonds (IMF) betingelser for støtte til udviklingslandene – de såkaldte konditionaliteter. Baggrunden var den fortsatte kritik fra forskere og NGO'er af de krav, IMF stiller til udviklingslandene.

”Dialogen [var] i høj grad er en repetition af de sidste tyve års diskussioner af IMF”

På seminaret fortalte den danske økonom Thomas Barnebeck Andersen om et nyt studie, der konkluderer, at den økonomiske videnskab ikke kan påvise nogen sammenhæng mellem at følge IMF's betingelser og økonomisk vækst.

IMF's vicedirektør for Afrikakontoret Christian Mummsen forsvarede IMF's tilgang til betingelser, og fremførte, at det ofte er u-landene selv, der beder IMF om at sætte betingelser, fordi det hjælper dem med at prioritere mellem reformer. Sammen med de danske ansvarlige for IMF's politikker afviste han, at der er nogle problemer i den måde IMF fastlægger betingelser på, og at indholdet af de politikker, IMF søger at fremme, kan være anderledes.

Nuria Molina præsenterede NGO-netværket Eurodads seneste analyse af IMF's betingelser. Herunder at IMF's krav underminerer u-landenes ejerskab til deres egen udvik-

ling, og at IMF fortsat stiller for mange betingelser - også på områder uden for IMF's kompetenceområde, herunder privatiseringer og liberaliseringer af økonomien. Denne kritik bliver også understøttet af en nylig rapport fra IMF's Independent Evaluation Office.

Selv om både IMF og de danske IMF-ansvarlige anerkendte kritikken af, at der er for mange og for omfattende betingelser, var dialogen i høj grad er en repetition af de sidste tyve års diskussioner af IMF. På trods af dokumenterede problemer i IMF's tilgang til økonomiske reformer og konkrete eksempler på at IMF har foretaget dårlig rådgivning, så afvises enhver kritik med udgangspunkt i en teoretisk økonomisk model og en argumentation om, at alternativet er økonomisk kaos.

”Intet på seminaret giver forventning om, at man skal forvente sig noget nyt under solen fra IMF's side de næste mange år”

De danske og nordiske NGO'er vil følge op på rapporten fra IMF Independent Evaluation Office, og holde øje med om det lykkes at gennemføre anbefalingerne om at mindske antallet af betingelser og ændre karakteren af disse. Men intet på seminaret giver forventning om, at man skal forvente sig noget nyt under solen fra IMF's side de næste mange år.

WWF lancerer den første rapport om Kinas globale fodaftryk

Af John Kornerup Bang, programleder for globalisering i WWF Verdensnaturfonden

Den 10. juni lancerede WWF sammen med China Council for International Cooperation on Environment and Development (CCICED) den første rapport om Kinas globale fodaftryk i Beijing. Globalt fodaftryk er en beregning af, hvor mange naturressourcer hver enkelt borger forbruger. Rapporten viser blandt andet, at Kinas globale fodaftryk per indbygger i 2003 med 1,6 globale hektarer stadig lå under verdensgennemsnittet på 2,2 og det bæredygtige niveau på 1,8.

“Kina[...] udgør en vigtig brik i forhold til bæredygtig udvikling i en global sammenhæng”

Om end Kinas vækst kan mærkes på miljøet, er der altså stadig lang vej til det meget høje forbrug, vi har i EU (4,7) og i USA (9,5). Rapporten viser samtidig, at Kina i perioden 1975 til 2003 har opnået en meget markant fremgang på UNDP's Human Development Index, men peger også på, at Kina med sin fortsatte vækst og meget store

befolkning udgør en vigtig brik i forhold til bæredygtig udvikling i en global sammenhæng.

“USA, EU og Kina [udgør] tilsammen over 50 procent af verdens samlede globale fodaftryk”

Rapporten understreger, at USA, EU og Kina tilsammen udgør over 50 procent af verdens samlede globale fodaftryk, og fremtidigt samarbejde mellem disse aktører vil være afgørende for at opnå bæredygtig udvikling.

Endelig bekræfter rapporten, at Kina har relativt få ressourcer og som udviklingen tager fart, får Kina et større og større behov for at importere ressourcer. Kina blev nettoimportør af biokapacitet allerede i starten af 1970'erne, men de seneste årtier er importen vokset kraftigt, og den tegner til at stige endnu kraftigere i de kommende år.

Rapporten kan hentes på www.wwf.dk/bibliotek/kina

Vidste du...?

EU er begyndt at skele til atomkraft i kampen mod klimaforandringer. Men nye tal fra USA viser, at de stigende omkostninger på arbejdskraft og materialer gør atomkraftmodellen dyrere end vedvarende energi. I dag vurderes prisen på en atomreaktor at være op til 60 milliarder kr. – og det tal kan stige yderligere, hvis prisen på materialer

fortsætter opad.

En af folkene bag rapporten 'Nuclear Power Joint Fact-Finding' vurderer, at driftsomkostningerne pr kilowatt-time for et atomkraftværk er 150 øre de første 12-13 år og derefter 90 øre. Hvorimod sol- og vindenergi kan drives for 70 øre pr kilowatt-time på de kanter. (Kilde: EnergyBiz – Financial)

Patentlov skaber forhindringer for u-landes klimatilpasning

Af Mattias Söderberg, advocacy medarbejder i Folkekirkens Nødhjælp

Klimaforandringerne risikerer at skabe to forskellige problemer for u-landene. Dels de konkrete effekter som kan ses allerede i dag, i form af oversvømmelser, tørke og et uforudsigeligt klima, og dels ved at u-landenes fremtidige økonomiske udvikling forhindres, fordi deres drivhusgasudslip ikke må stige.

“Patentsystemet fokuserer på beskyttelse og kontrol og fremmer ikke samarbejde og udveksling af viden [...]”

Den traditionelle industrialisering bygger på et stort CO₂-udslip, og u-landenes muligheder for en klimavenlig udvikling er derfor afhængig af ny og bæredygtig teknologi. U-landene har således brug for ny teknologi både for at kunne tilpasse sig effekterne af klimaforandringerne og for at mindske deres eget CO₂-udslip. Da de fleste u-lande ikke selv har megen teknologiudvikling, eller kapital til at købe sig til den nødvendige viden, er overførsel af teknologi nødvendig.

Der findes mange faktorer, som har betydning for mulighederne for overførsel af teknologi. Penge er selvfølgelig et vigtigt aspekt, men penge er ikke nok. For at skabe en bæredygtig udvikling er det nødvendigt, at lokale firmaer i u-landene får mulighed for at bruge, tilpasse og videreudvikle teknologi fra andre lande.

Situationen ser forskellig ud for forskellige typer af teknologi, men for en del er den nuværende patentlovgivning en forhindring. Patenter forhindrer her, at u-landene selv kan arbejde videre med teknologien, og det internationale patentsystem risikerer at hindre den nødvendige udvikling og innovation.

Patentsystemet fokuserer på beskyttelse og kontrol og fremmer ikke samarbejde og udveksling af viden, som kan lede til videreudvikling af eksisterende teknologier.

“U-landene har [...] brug for ny teknologi [...] for at kunne tilpasse sig effekterne af klimaforandringerne [...]”

Folkekirkens Nødhjælp har udarbejdet en rapport, som beskriver koblingen mellem patentlov, og muligheden for at overførsel af klimavenlig teknologi. Rapporten peger på, hvordan det eksisterende patentsystem kan udvikles og justeres, så det støtter op om klimavenlig teknologioverførsel til u-landene.

Rapporten kan findes på Folkekirkens Nødhjælps hjemmeside:

www.noedhjaelp.dk/klima

ARRANGEMENTER

Hvornår og hvor: Fra 16. juni-29.juni 2008 sejler Fair Sail rundt mellem danske byer

Mellempfolkeligt Samvirke inviterer ombord på den to-mastede skonert Fair Sail

Kampagnens formål er at profilere Mellempfolkeligt Samvirkes arbejde med Fair Trade og agitere for at flere byer bliver såkaldte Fair Trade byer. Læs mere på www.ms.dk/kalender

2. tirsdag i måneden
kl. 17.00-19.00
Hvor: En cafe i København
(Se: www.greendrinks.org.)

Green Drinks København

I over 300 byer verden over mødes folk med interesse for miljø til en månedlig uformel komsammen kaldet Green Drinks. Hensigten er at skabe netværk på tværs af NGO'er, industri, universiteter og andre med interesse for miljø, bæredygtighed og CSR. Mange mennesker har på denne måde udvekslet erfaringer, fundet jobs, skabt netværk, m.v.

Pris: Gratis, men tilmelding modtages gerne: Greendrinks.cph@gmail.com
Yderligere oplysninger: Kontakt Anders Knudsen: 2239 0103

Fra 16. august-31. august 2008.
Projekter besøger en lang række byer i Danmark.

Mellempfolkeligt Samvirke afholder projekt "På sporet af det danske demokrati"

Projektet er en udvikling af projekt på sporet af danskheden. Konceptet er det samme som de forudgående år, men denne gang skal de tilrejsende unge fra hele verden identificere det danske demokrati. For yderligere kontakt. Skriv til Nils Brøgger Jakobsen på nbj@ms.dk

Øko-kalenderen på Øko-info

Nyt om grønne og økologiske arrangementer fra hele landet på: www.eco-info.dk

Redaktion

Dette nummer af nyhedsbrevet er redigeret af Troels Dam Christensen, Mette Bloch Hansen, 92-gruppen, Constance Hegner og Johanne Floris, WWF Verdensnaturfonden

Tidligere numre kan ses på www.92grp.dk
Såfremt nyhedsbrevet ønskes afmeldt, sendes mail til j.floris@wwf.dk

92-gruppen

c/o Care Danmark
Nørrebrogade 68 B

2200 København N

T 35 24 50 90

E tdc@92grp.dk